

te. de La Guàrdia d'Ares (Alt Urgell), *La Cau*, cape-
lla al te. de Llaés (Ripollès), i, així mateix, nom de
dues masies: l'una la gran i venerable masia de *la*
káu al te. de St. Joan les Fonts (Garrotxa) i l'altra al
te. de St. Hilari Sacalm (La Selva): *manso de la Calm* ⁵
1464 (CCandi, *Notes hist. de St. Hilari*, 11).

Amb l'art. fem. *sa* (< IPSA) aglutinat hi ha *St. Pere*
Sacalm, ermita en un replà de serra entre Viladeca-
valls i Olesa de Montserrat (Baix Llobregat) (pron.
səkám, *səkámə*, Cor., *RFHisp.* v, 15, n. 1); *St. Martí* ¹⁰
Sacalm, veïnat al te. de Susqueda situat a les Guille-
ries dalt del pla de serra entre aquest poble i Amer;
St. Hilari Sacalm (*səkáu*, *səkám*), capital de les Guil-
leries: *Sancti Ylarii de Calm* 1108, *Sancti Ylarii de*
ipsa Calme 1136 (Bast.-Bass., 344); *Puigsacalm*, mun-
tanya al te. de St. Privat d'En Bas (Garrotxa): *ad ipsa*
Calmo 1105 (Miret, *BABL* i, 339).

És possible que també representin derivats de CALMIS
el nom del veïnat de *Calmatges* al te. de St. Llorenç ²⁰
de la Muga (Alt Empordà), cf. *deveses, calms, calma-*
ges... 1223 (Alart, *InvLC*, s. v. *Calmell*).⁴ I *La So-*
calma, una antiga i tradicional cabana de pastors lo-
calitzada a l'alta Vall Ferrera, al peu d'altres serres
baixant de la Pica d'Estats cap al Pla de Boet (Aneu) ²⁵
(*DECat* II, 439b22-27); cf. el val. *Sopalmo*, *Sosp-*, for-
mat paral·lelament a base de *balma*.

Els representants toponímics de CALMIS són nom-
brerosos a les terres d'Oc i en països encara més septen-
trionals.⁵ A la Vall d'Arán, on aran.-gc. *cau* ha restat
només en la toponímia, hi ha *Camin dera Cau* entre
Betlan i Montcorbau; *Es Prats de Cal* al peu de Gaus-
sac; *Sacal*, pletiu prop del cim de Montcorbison; *Pè*
des Cals al te. de Bagergue; *Era Calaumada* i *Es Ca-*
laumades (metàt. de *Cauma Lada* < LATA) vora Po-
rèra (PVArc, 395, s. v. *cau*).

I en diverses parts del Llenguadoc. A l'Aude es tro-
ben diversos casos de *La Calm*, *La Cam(p)*, *Calmette*
al cantó d'Eixalabra, a Atsat, La Grassa, Motomet i ⁴⁰
Mas-Cabardès; i al Cantal es descobreixen molts exem-
ples de *La Calm*, *Las Calms*, *Calmejane*, *La Calmette*,
Chaumeselles (*DECat* II, 438a-22-33; Sabarthès, *Dict.*
Topogr. de l'Aude, s. v.; Amé, *Dict. Topogr. du Can-*
tal, s. v.). Ultra aquests, cal remarcar *La Calm*, *Cal-*
mels (Aveyron); *Lacam-d'Ourcet* (Lot); *La Chaulme*
(Puy-de-Dôme); *La Calmette* (Gard); ⁶ *Caumels* (Erau,
Gard) (Mistral, *TdF* I, s. v.), entre molts d'altres sem-
blants. Ph. R.

¹ Sobre les formes *Calmella* -elles, cal notar que la ⁵⁰
majoria de les mencions antigues responen al sg.
-el(l)a (veg. infra). Alart (*Doc. géogr. hist.*, 519) es-
criu *Calmella*, com ho fan també *DAG* (II, s. v.),
AlcM (II, s. v.) i Ponsich (*Top.*, 32). La pronúncia
popular moderna *Calmelles* deu representar en part ⁵⁵
la influència de la grafia oficial francesa *Calmeilles*
(cf. els barbarismes paral·lels *Prades* per *Prada*,
Coustouges per *Costoja* etc.). Aquest, menys infun-
dat segons Ponsich (855; 991?). — ² L'ús de *calma*
a la Cerdanya també apareix registrat per *DAG* (II, ⁶⁰

s. v.): «el pla de la *calma*; és a llaurar a la *calma*».
³ Segons remarca JCor. en una nota de cap als anys
1923-25 aquest NL és conegut en el país per *La*
Calma, sense dir res més. — ⁴ Cf. el model d'*herbat-*
ges. Segons JCor. (*DECat* IV, 777a7-8), el mot *her-*
batge 'herbei', documentat ja al S. XIV, s'usa actual-
ment en català sobretot cap als Pirineus. — ⁵ Ens
informa JCor. (*DECat* II, 439a40-44) que, d'acord
amb les dades citades per Longnon (*Les Noms de*
Lieu de la France, § 34), l'àrea dels topònims deri-
vats de CALMIS comprèn fins a l'Albigès, Roergue,
Gavaldà, Vivarès, Valentinès, Delfinat, Lionès,
Franc Comtat (Doubs, Jura) i Borgonya. — ⁶ Si ens
fiem del Dauzat-Rostaing, *Dict. Étym. des Noms*
de Lieux en France (París 1963), s. v.

Sa Calobra, V. vol. I, 89

CALONGE

Poble del Baix Empordà situat en una vall prop
del mar.

PRON. MOD.: *kulónʒə* oït a Calonge per JCor.
en l'enquesta sobre noms de pobles feta l'estiu de
1931 i a Palafrugell per JM de Casac.; *kulónʒə* oït a
Pals (XXII, 186.2) per JCor. i a Llagostera per JM de
Casac.

DOC. ANT. «Valle Lubrica de Romaniano in Valle
Araze, et in *Colonico* et Spanitate» a. 868, en un do-
cument transcrit per P. de Marca (*Marca Hispanica*,
§ 108, col. 891.3 f.); «Sti. Martini de *Colonico*» any
1051 al 1058 (*BABL* III, 329); «alodium de *Colonico*»
a. 1163 (P. de Marca, *Marca Hispanica*, § 440, col.
1337.40); *Calonge* a. 1359 (*CoDoACA* XII, 92.103);
Colonico a. 1362; 1379 (Alsius, *Nomenclator*, 26; cf.
Monsalvatje, *Colección diplomática del condado de*
Besalú, xvii, 187); «S. Fide de *Calonico*» a. 1331
(*Misc. Griera* I, 378); *Calonge* a. 1359 (*CoDoACA*
XII, 97).

HOMÒNIMS: *Calonge de Calaf* o *de Segarra*, po-
ble de la comarca d'Anoia situat en un altiplà de
637 m. d'altitud prop del riu Llobregós. És a uns
4 k. al NO. de Calaf i a uns 18 k. al SO. de Cardona.

PRON. MOD.: *kəlónʒə* oït a Freixenet de Segarra
(Casac.).

DOC. ANT. «Ecclesiae quoque sancti Vincentii
quae est apud castrum Cardonae, [...] atque alodium
quod est in *Colonico*» (Testament d'Erivald, vescomte
de Cardona i bisbe d'Urgell del 9 de novembre de
1040; cf. Monsalvatje, *Colección dip. del cond. de*
Besalú xx, 105); «castrum *Colonico*» a. 1059 (en un doc.
de l'Arxiu de Solsona llegit per JCor.); «*Colonico*» a.
1079 (en un doc. de l'Arxiu de Solsona llegit per
JCor.); «*Colonico*» a. 1154 (Kehr, *Papsturk.*, p. 342);
«castro *Colonico*» a. 1196 (Miret, *TemplH.*, p. 312);
Calonge i *Calonge* (S. XII) en les llistes de parròquies
del bisbat de Vic publicades per Mn. Antoni Pladevall
(n. 222, docs. 1, 2, 3); «*Calonge*» a. 1281 (Carreras